

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань охорони здоров'я

01008, м. Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-95-16, тел./факс: 255-95-33

№ 04-25/15-535(134114)

"8" червня 2017 р.

Штурмі А.А.

Шановний Анатолію Анатолійовичу!

За дорученням Першого заступника Голови Верховної Ради України від 10 травня 2017 року до вхід. № 107450 у Комітеті Верховної Ради України з питань охорони здоров'я уважно розглянуто Вашу електронну петицію стосовно необхідності внесення змін до українського законодавства щодо законодавчої заборони абортів, у тому числі, шляхом посилення кримінальної відповідальності у цій сфері.

Звертаємо Вашу увагу, що відповідно до вимог статті 23-1 Закону України «Про звернення громадян» електронна петиція, адресована відповідно Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України, розглядається у порядку, встановленому цією статтею Закону, за умови збору на її підтримку не менш як 25000 підписів громадян протягом не більше трьох місяців з дня оприлюднення петиції. Оскільки Ваша петиція має лише 10 підписів, то відповідно до вимог зазначеної вище статті вона була розглянута в порядку, встановленому Законом для розгляду звернень громадян.

За результатами розгляду порушеного Вами питання повідомляємо наступне.

Українське законодавство дозволяє жінці робити аборт за власним бажанням у закладах охорони здоров'я при вагітності строком не більше 12 тижнів та передбачає, що у строках вагітності від 12 до 22 тижнів штучне переривання вагітності може бути проведено лише за обставин, чітко визначених законодавством (ст. 50 основ законодавства України про охорону здоров'я та ст. 281 Цивільного кодексу України). До того ж, Сімейний кодекс України (стаття 50) дає батькові зачатої дитини право брати участь у вирішенні питання про необхідність проведення абортів його дружиною.

Таким чином вітчизняний законодавець виходить із необхідності не лише охорони здоров'я жінки-матері, а й дотримання певних репродуктивних прав людини, що передбачає рівне право батьків (і чоловіка і жінки) вирішувати, скільки дітей вони хочуть мати, і як часто вони повинні народжуватися. Ці репродуктивні права закріплені на рівні багатьох міжнародних актів, зокрема, Конвенцією ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18 грудня 1979, яка ратифікована Україною в 1981 році.

З огляду на зазначене, введення в Україні на законодавчому рівні певних обмежень щодо проведення абортів може порушити міжнародні зобов'язання України в цій сфері.

Водночас, введення законодавчої заборони штучного переривання вагітності суперечитиме нормам частини другої статті 22 Конституції України, якою визначено, що «при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод». Адже така норма закону позбавить українських жінок раніше надано їм права на самостійне прийняття рішення стосовно збереження чи переривання вагітності на певних її строках.

Також хочемо зауважити, що згідно з частиною першою статті 32 Основного Закону ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України.

Відома також і правова позиція Конституційного Суду України, який визначив право на особисте і сімейне життя як основоположну цінність, яка повинна розглядатися як право будь-якої фізичної особи на автономне існування незалежно від держави, місцевих органів влади, юридичних і фізичних осіб (Рішення Конституційного суду України 20 січня 2012 року № 2-рп/2012 у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України).

Щодо Вашого твердження про можливість виправлення демографічної ситуації в нашій державі шляхом заборони абортів, хочемо зауважити, що за даними соціальних досліджень, демографічна криза в Україні спричинена цілою низкою чинників, і не лише соціальних а й економічних, фінансових, політичних, міграційних та інших. Крім того, значною мірою на її розвиток вплинули тривала трансформаційна економічна криза 1990-х років та фінансові кризи 1998 і 2008-2009 років. Також суттєвий вплив на погіршення демографічного стану мали: високий ступінь соціально-економічної нерівності, значне збільшення внутрішньої та зовнішньої (трудової) міграції, поширення епідемічних захворювань, зловживання населення алкоголем і наркотиками, погіршення доступу населення до якісної охорони здоров'я, у тому числі медико-санітарної допомоги, а також освіти та соціальних послуг.

Крім того, хочемо наголосити, що історичний досвід багатьох держав показав, що заборона абортів не приносить очікуваного позитивного результату, оскільки за цим слідує бурхливий розвиток індустрії кримінальних абортів, тобто відбувається «тінізація» абарту і, внаслідок цього, його значне подорожчання. А також розвивається, так званий, «абортний туризм», коли жінки їдуть за кордон, для проведення абарту в інші країни.

Нині за даними медичної статистики аборти продовжують займати значне місце в структурі материнської смертності у світі, а якщо мова йде про кримінальні аборти – число летальних випадків збільшується в десятки разів. Наприклад, у тих країнах, де жінки мають легальний доступ до безпечних абортів, що проводяться фахівцями у закладах охорони здоров'я, ймовірність їх смерті не перевищує 1 на 100 000 втручань. Водночас у країнах, де жінки не можуть провести безпечний аборт, ймовірність смерті від ускладнень на ранніх термінах вагітності складає близько 4 випадків на 1000. Так, за історичною довідкою в СРСР перед заборонаю абортів у 1935 році материнська смертність склала 451 особи, у 1936 році після заборони абортів – кількість збільшилась вдвоє – 909, а в 1940 році в майже десять разів більше – 4000 осіб.

До того ж, сучасні глобальні дослідження з питань абортів довели, що рівень абортів залишається однаковим незалежно від того, легальні вони в даній країні чи ні. Єдина різниця - аборти безпечні там, де вони є легальними, і смертельно небезпечні там, де вони заборонені і проводяться незаконно.

Тому, визнаючи аборт негативним суспільним явищем, законодавство переважної більшості країн світу все ж таки дозволяє жінці робити аборт за власним бажанням на певних строках вагітності, з метою збереження її життя і здоров'я.

З огляду на це, можна зазначити, що до вирішення проблеми абортів необхідно підходити комплексно та з урахуванням того, що за статистикою більшість абортів проводиться за бажанням жінки і в основному у разі небажаної вагітності. І найбільш дієвими у цьому аспекті вбачаються не законодавчі обмеження проведення штучного переривання вагітності, а заходи з попередження небажаної вагітності та планування сім'ї, що мають здійснюватися шляхом забезпечення доступності відповідної освіти, проведення комплексу виховних та інформаційно-пропагандистських заходів, спрямованих на формування усвідомленого бажання мати дітей, популяризацію безпечних методів контрацепції тощо.

Крім того, необхідно вживати заходів щодо дотримання законодавчо встановлених державних соціальних стандартів і державних соціальних гарантій, забезпечення умов для впровадження здорового способу життя, посилення заходів по підвищенню ролі сім'ї в суспільстві та зміцненню сім'ї, заохочення народжуваності, поліпшення планування сім'ї, популяризації усиновлення, вдосконалення системи надання відповідної кваліфікованої медичної допомоги сім'ям, які бажають мати дітей, поліпшення здоров'я населення, перш за все підлітків та молоді.

Також хочемо зауважити, що Кримінальним кодексом України встановлено кримінальну відповідальність за незаконне проведення абортів (стаття 134), де говориться про те, що проведення абортів особою, яка не має спеціальної медичної освіти, - карається штрафом від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадськими роботами на строк від ста до двохсот сорока годин, або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років. А незаконне проведення абортів, якщо воно спричинило тривалий розлад здоров'я, безплідність або смерть потерпілої, - карається обмеженням волі на строк до п'яти років або

позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Якщо, на Вашу думку, встановлених законом норм у цій сфері є недостатньо, пропонуємо Вам звернутися з відповідними зауваженнями та пропозиціями щодо внесення певних змін до Кримінального кодексу України до Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності, до предметів відання якого, згідно із нормами Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання» від 4 грудня 2014 року № 22-VIII, належать питання кримінального законодавства.

З повагою

Голова Комітету

A handwritten signature in blue ink, consisting of stylized, cursive letters, likely representing the name O.V. Bohomolec.

О.В. Богомолець